

[Skip to content](#)

DIGITALIZACE – NÁSTROJ KE SNÍŽENÍ RIZIKA TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI

JAKÉ POVINNOSTI PŘINESE ZÁKON 250/2021 SB. PROVOZOVATELŮM VTZ A PROČ LZE TUTO SKUTEČNOST VNÍMAT JAKO PŘÍLEŽITOST K DIGITALIZACI REVIZÍ, KONTROL A ÚDRŽBY?

V těchto dnech v odborných kruzích rezonuje značné napětí, jak to dopadne se zahájením účinnosti zákona 250/2021 Sb., o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazeného technického zařízení (VTZ). Zákon byl schválen s platností od 30. 6. 2021 a s účinností od 1. 7. 2022, nicméně zákon jako takový je obecný právní předpis a teprve prováděcí předpisy ve formě nařízení vlády k jednotlivým druhům VTZ mu dávají konkrétní podobu a bez nich nelze ustanovení v zákoně uplatňovat v praxi. Tento článek píšou v době, kdy do konce června zbývá pouze několik dní, a ke schválení NV stále nedošlo. Pevně tedy doufám, že v době, kdy budete tento článek číst, už bude vše řádně schváleno. K velké škodě tak významného zákona je to, že těch 12 měsíců přechodného období nebylo alespoň částečně využito k přípravě na novou legislativu, ale že po celé toto období jsme čekali, v jaké formě NV budou. Nicméně už také samotný zákon definuje několik zásadních změn, které si ze strany provozovatelů VTZ zaslouží nezbytnou pozornost a přípravu.

V následujících řádcích bych si dovilil nabídnout vám názor na nové legislativní povinnosti nikoliv z pohledu právníka, nebo revizního technika VTZ, ale primárně z pohledu provozovatele a facility management konzultanta, který zastupuje zájmy provozovatele.

Jaké změny zákon provozovatelům VTZ přinese?

Zákon 250/2021 Sb. nahrazuje dosavadní, přes více jak 50 let starý zákon č. 174/1968 Sb., o státním dozoru nad bezpečností práce a další navazující vyhlášky (například vyhl. č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, Vyhl. č. 85/1978 Sb., o kontrolách, revizích a zkouškách plynových zařízení, atd.). Z toho by se dalo usuzovat, že po půl století získáme moderní legislativu, která zohlední nové trendy a technologie, nicméně musím konstatovat, že v samotném zákoně není explicitně zmíněno nic konkrétního, co by digitalizaci, moderní trendy a technologie připomínalo.

Nejspíše je to tak i správně, protože za provoz VTZ je vždy plně zodpovědný provozovatel – zaměstnavatel. Ten si musí sám určit formu a způsob plnění zákonných povinností v závislosti na riziku, které z provozu VTZ a vlastnictví majetku vyplývá.

Zákon 250/2021Sb. obecně vymezuje tři zásadní oblasti:

- Základní požadavky a povinnosti právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických

osob v oblasti zajištění bezpečného provozu VTZ

- Působnost státní správy při dozoru nad provozem VTZ (MPSV, Státní úřad inspekce práce a jemu podřízené Okresní inspektoráty inspekce práce, pověřená organizace TIČR)
- Pravidla pro odbornou způsobilost osob k údržbě, kontrole a revizím VTZ

Za VTZ se považují všechna specifická technická zařízení, která mohou svým provozem vyvolávat nebezpečné situace, nebo při nevhodném provozování představují závažné, nebo vysoké riziko ohrožení životů a zdraví osob, majetku nebo životního prostředí. V zákoně jsou proto podle rizikovitosti členěna do tříd I. a II. (plynové zařízení do skupin a podskupin) a definuje pravidla pro jejich provoz, údržbu, kontrolu a revize.

Jedná se o čtyři druhy VTZ: Elektrická zařízení, Zdvhací zařízení, Plynová zařízení, Tlaková zařízení. Z pohledu provozovatele VTZ považují za klíčové ustanovení v § 20, který ukládá provozovateli zákaz provozovat VTZ ve stavu, které ohrožuje bezpečnost práce a provozu. Za stav ohrožující bezpečnost práce a provozu se mimo jiné považuje:

- Stav, kdy u VTZ není doložena zpráva o provedené revizi, která byla provedena ve stanovených lhůtách a v rozsahu.
- Provoz VTZ je v rozporu s průvodní a provozní dokumentací.
- K VTZ chybí průvodní a provozní dokumentace (dokumentaci lze nahradit místním provozním předpisem).

Zásadní rozdíl proti dosavadní legislativě je v tom, že dosud byla průvodní a provozní dokumentace definována v NV 378/2001 Sb. a z praxe dobře víme, jak se k tomu někteří provozovatelé stavěli... Nově tedy tuto povinnost bude provozovateli pod sankcí nařizovat zákon.

Mění se také definice pojmu „Provozní dokumentace“, která byla dříve definována jako „průvodní dokumentace a poslední platná revize“. Provozní dokumentace v novém znění musí obsahovat mimo jiné také provozní deníky, doklady o kvalifikaci obsluhy, harmonogramy revizí a kontrol, záznamy o činnostech prováděných na VTZ atd. V provozní dokumentaci provozovatel tedy musí mít uloženu také dokumentaci k BOZP o proškolení obsluhy VTZ.

DALŠÍ ZÁKONNÉ POVINNOSTI

- Převezme-li do užívání VTZ od vlastníka např. nájemce, tak ode dne prokázaného převzetí VTZ má za povinnost zajišťovat řádné používání a provoz. Mezi tyto povinnosti patří také výše zmíněné vedení průvodní a provozní dokumentace. Nájemci na to budou muset závčas pamatovat a smluvně si vymezit, co bude i nadále provozováno vlastníkem a co převezme nájemce.
- Současně s účinností zákona od 1. 7. 2022 se mění také ustanovení zákona 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve kterém se rozšiřuje oprávnění inspektora IP o možnost odnětí, nebo omezení oprávnění, nebo osvědčení o odborné způsobilosti reviznímu technikovi, pokud inspektor shledá, že tento revizní technik neprovedl revizi, kontrolu, nebo zkoušku řádně a ve stanoveném rozsahu.
- Provozovatel VTZ má za povinnost bezodkladně nahlásit na OIP nehody a havárie vzniklé v souvislosti s provozem VTZ, anebo pokud VTZ bylo příčinou havárie, kde došlo ke ztrátě na životě, nebo škodě na majetku zjevně přesahující částku 5 000 000 Kč, a to pod pokutou 2 mil. Kč.

- Zákon umožní provozovateli VTZ ověření pravosti a platnosti osvědčení OZO – revizních techniků z veřejně dostupné databáze, která bude pod správou pověřené organizace (zřejmě TIČR)

V dosud neschválených NV k jednotlivým VTZ je společný prvek, a to že:

- Průvodní a provozní dokumentace – přípustná je listinná nebo také elektronická podoba.
- V případě elektronického předání zprávy o revizi musí být elektronický dokument potvrzen uznávaným elektronickým podpisem. Právě výše zmíněná povinnost vedení Průvodní a provozní dokumentace a její přípustnost elektronické formy je primárním důvodem, proč si myslím, že lze tento zákon uchopit jako příležitost k digitalizaci a nastavení efektivní správy nejen VTZ, ale budov, majetku a technického zařízení komplexně.

Jak by se tedy provozovatelé VTZ měli na nové legislativní povinnosti připravit?

1. Zpracovat evidenci a [pasport](#) VTZ
2. Provést audit průvodní a provozní dokumentace ke konkrétním VTZ
3. Pověřit osobu odpovědnou za provoz konkrétních VTZ
4. Digitalizovat data o VTZ, průvodní a provozní dokumentaci
5. Zkontrolovat si platnosti osvědčení revizních techniků a ošetřit smluvní vztahy
6. Nastavit harmonogramy údržby, kontrol a revizí
7. Implementovat data do CAFM (Computer Aided FM)
8. Naučit všechny dotčené zaměstnance CAFM používat

CAFM systémů je na zdejšímu trhu už několik a vybrat si ten, který vám bude „sedět“ svým rozsahem, uživatelským prostředím a cenou by neměl už být pro nikoho problém. CAFM je účinným nástrojem pro práci nejen facility manažera, ale taky pro pracovníky údržby, revizní techniky, externí dodavatele, ekonomy, fleet manažery atd.

MANAGEMENT FIREM & CAFM

Statutární zástupce a management získá v CAFM kontrolní nástroj plnění svých legislativních povinností, mezi které patří mimo jiné povinnosti vedoucích zaměstnanců dle zákona 262/2006 Sb., zákoník práce. Mohou tím získat také určitou formu „ochrany“ před trestně právní odpovědností, která z případného porušení povinností a náhrady následné škody vyplývá.

CAFM je základním kamenem pro další možnou digitalizaci a lze jej dále integrovat s ERP systémy, BIM, IoT technologiemi, EnMS-systémy pro energetický management, propojit s QR kódy a dalšími aplikacemi. Digitalizace samozřejmě není zdarma, je to investice, ale u investice do digitalizace FM si troufám odhadnout její návratnost na dva až tři roky.

VLADIMÍR BALETKA

Za více než dvacet let praxe na středních a vyšších manažerských pozicích ve firmách s ročním obratem od 100 mil. Kč až do 1 mld. Kč získal velké množství praktických zkušeností s nastavováním funkčních firemních procesů při souběžné optimalizaci provozních nákladů a pod podmínkou respektování ekonomických možností firmy. Je jednatelem společnosti eFACILITY consulting s.r.o a členem IFMA CZ.

Text: Vladimír Baletka, foto: archiv